

Valg af materialer

Når du skal etablere en fold skal du tænke dig godt om. Folden skal designes rigtigt så sikkerhed og betjeningskomfort går op i en højere helhed

Tekst og foto: Poul Dalgaard

En vinterfold bør bestå af et fysisk stærkt materiale som for eksempel lægter eller brædder. Dette skyldes at hestene ofte har dækken på og derfor bærer en slags isolation i forhold til det elektriske hegn. (Foto: Wiegaarden/Kasper Kamuk).

Er det en sommerfold du skal lave er kravene meget mindre end kravene til en vinterfold. Sommerfolde etableres ofte i enge med meget græs så hestene kan græsse sommeren over for derved at returnere til ejeren i god foderstand. Sommerfolden kan opbygges i interimistisk hegn og på pæle som kan flyttes og genbruges. Der gælder de samme regler for hegnstrådenes højde som for permanente hegn.

Da sommerfolde ofte er over 1 ha og der er nok at æde, er presset på hegnet relativt lavt. Desuden medvirker positive elementer såsom at hestens pels er kort og græsset ofte er fugtigt, til at de elektriske hegn derved får gode arbejdsbetingelser.

Vinterfold

Der stilles meget store krav til hegn omkring vinterfolde. En vinterfold bør bestå af et fysisk stærkt materiale som for eksempel lægter eller brædder. Dette skyldes at hestene ofte har dækken på og der-

for bærer en slags isolation i forhold til det elektriske hegn. Vinterfolde er ofte mindre end sommerfolde og derfor kan presset på det enkelte individ være meget stort. Faren for at hestene bryder igennem hegnet, hvis dette udelukkende består af hegnstråde i polytape eller reb er meget stor. Desuden er der det faktum at hvis jorden er frosset isolerer det hestene fra hegnet således at stødstyrken er væsentligt nedsat. Man kan også overveje at fjerne muldjorden i vinterfolden og erstatte den med grus eller dræne vinterfoldene ekstra godt. Alt for ofte ser man heste stå i pladder til haserne i vinterfoldene. Alene at udgrave området omkring ledåbingen og efterfylde med ral og stabilgrus giver en stor komfort for alle parter i de lange våde perioder vi har i Danmark.

Valg af flytbare materialer til interimistiske hegn

Til sommerfolden kan anvendes pæle i træ eller plast. Man bør undgå at an-

vende de fra landbruget kendte "tentorpæle" som er jernpæle med en meget lille isolator i toppen. Disse er uegnede til hestehegn. Et godt hegn har altid gode hjørnestolper og et godt led, her kan der ikke spares. Som hjørnepæle anvendes lidt kraftige træpæle, f.eks. Ø8 x 175 cm eller Ø10 x 175 cm således at de kan holde til trækket fra hegnstrådene. Som mellempæle kan anvendes Ø6 eller Ø8 x 175 eller tilsvarende plastpæle. I ledåbninger bør man anvende 2 stk. Ø10 x 200 cm. Leddet laves af 2 tråde for eksempel med elastikreb som, udover at være strømførende og meget synligt, er dejligt at arbejde med.

Som hegnstråd anvendes for eksempel polytape eller elreb. Det er desværre meget svært at afgøre kvaliteten på hegnstråd lavet af plast og metal. Faktum er, at det meste der findes på markedet simpelthen er uegnet som hegnstråd til elektriske hegn. De små tynde metaltråde er i reglen meget dårlige ledere og det betyder, at der ikke er stød på i den fjerne ende af hegnet. Det er vor opfattelse

▲ Det er vigtigt at samle trådene rigtigt. Dårlige samlinger er anledning til gnistdannelse som kan betyde at de tynde metaltråde brænder over. Er de ikke samlet ordentligt er dette næsten en garanti for at der ikke er strøm på hegnet. De små metaltråde i hegnstråden skal blotlægges for eksempel ved at brænde polytrådene tilbage med en lighter. Sno derefter metaltrådene sammen og knuden kan evt. sikres med en trådsamler. Dårlige samlinger er udover et risikoelement også årsag til at elhegnet kan støje i telefon og tv.

at langt de fleste heste som bryder ud af indhegninger, bryder ud af hegn lavet med hegnstråd i dårlig kvalitet. Som en tommelfingerregel skal polytape eller reb have en kvalitet så modstanden ikke overstiger 6000 Ohm/km ved små indhegninger (under 2-300 m i omkreds) og helst under 200 Ohm/km for større indhegninger. Trådens evne til at lede strømmen måles i Ohm. Jo højere tal jo mere modstand. Jo mere modstand des mindre strøm kan der løbe igennem tråden.

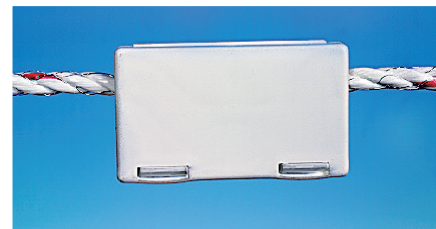
Skader på heste

Polytråd eller elreb er en af de helt store syndere når det gælder skader på heste. Rigtig mange heste er blevet invalideret fordi de har fået ben viklet ind i rebet, som så som en sav har praktisk talt skåret helt til benet. Når man vælger en så stærk hegnstråd, bør man også anvende en anordning som kan skære hegnstråden over i tilfælde af en kraftig påvirkning. Disse "Ropcuttere" er dog ikke noget vidundermiddel, som eliminerer alle skader, men de har en god effekt, hvis de er korrekt monteret.

Brug hellere aluminium

I USA har man i flere år anvendt hegnsstråd til hestehegn i aluminium. Aluminium har flere fordele. Materialet leder strømmen særdeles godt, tråden ruste ikke og den har en lav brudstyrke. Materialet er oplagt at anvende sammen med polytråd, som jo er meget synligt. I denne kombination får man begge fordele – et synligt hegn og et hegn der er en god leder.

Man kan for eksempel vælge at lave hegnet af en meget synlig tråd foroven (polyreb) og en god leder for neden (aluminiumstråden). Da det ofte er den nederste tråd som hesten kommer i karambolage med.

▲ Ropecutteren øger sikkerheden meget på elreb, men den eliminerer ikke 100% risikoen.

Polytape i 40 mm er mere sikkert og giver færre skader end elreb. Men skal man etablere et hegn i 40 mm tape som skal holde i flere år, må pæleafstanden ikke overstige 3-4 m. Det betyder så også at meterprisen ligger noget over niveauet for elreb.

Valg af materialer til permanente hegn

Som permanent hegn kan anvendes:

- Lægtehegn i flere forskellige udformninger.
- Hegn med Hippolux, en plastbelagt ståltråd, som er strømførende.
- Hegn med Alutråd monteret på træpæle.
- Hegn med Polytape i høj kvalitet.
- Hegn med elreb i høj kvalitet.

Lægtehegn

Fordelen ved et lægtehegn er at det er meget synligt for hesten og at det har fysisk styrke til at modstå hestene, hvis de presser på hegnet. Lægtehegn bør altid komplimenteres med eltråde for at øge sikkerheden og for at undgå at hestene gnaver i lægterne. Lægtehegn i høj kvalitet er et meget sikkert hegn.

◀ Alutråd er nemt at arbejde med og binde knuder på. Brudstyrken er lav så tråden ikke skærer i hesten.

▲ "Texashegn" er en meget robust og holdbar løsning. Prismæssigt ligger den i toppen. Stolperne er Ø14 cm og lægterne Ø8 cm.

▲ Lægtehegn med i trykimprægneret norsk skovfyr. Stolperne er Ø10 cm og lægterne er kløvede Ø10 cm.

▲ Lægtehegn med tjæreimprægneret norsk skovfyr. Bruges ofte til ridebaner og showfolde. Stolperne er Ø12 cm og lægterne er kantskårde 8/10 cm.

▲ Lægtehegn med 1" x 4" brædder monteret på Ø10 cm stolper. Hegnet er malet med aromatisk olie (Slipersolie) for at forhindre at hestene gnaver i hegnet.

Hegn med "Hippolux"

Hippolux er en stiv metaltråd som har et tykt overtræk af hvidt plastmateriale med indlagte kulfibre så tråden kan afgive stød. Det første hegn med denne specielle tråd blev etableret i 1988 og erfaringerne er suverænt gode, i det der ikke findes eksempler på nogen heste som er kommet alvorligt til skade i dette hegn. Det skyldes at når det er korrekt monteret kan fjedre på hestens påvirkninger og samtidig er tråden så stiv at de ikke kan vikle sig ind i den. Hippolux er dyrere end elreb, men billigere en tape. Men Hippolux' holdbarhed er dobbelt så lang som de bedste tape eller elreb.

Hegn med Polytape

Der findes Polytape i en rigtig god kvalitet med op til 7 års garanti på markedet. Hegnene er flotte og sikre, men de kræver en del vedligeholdelse og grundet den lille pæleafstand (3-4 m) er meterprisen ret høj. Vælg en tape med lav modstand (max. 200 Ohm). Ligeledes er det en fordel at anvende isolatorer som holder tapen fast uden at den bliver slidt igennem.

Hegn med elreb

Elreb er nok det mest populære hestehegn i Danmark. Det skyldes at det er billigt, nemt at arbejde med og er mere synligt end ståltråd. Som tidligere beskrevet så er elreb den største synder i forhold til skader og den hegnende virkning er meget tvivlsom i dette produkt. Det skyldes at de små tynde metaltråde som skal lede strømmen igennem rebet ofte har en høj modstand og derfor ikke tillader strømmen at løbe igennem. Trådene knækker ofte og et hegn i elreb kan ofte miste stød effekten i dele af hegningen. Man kan få et ganske udmærket resultat med elreb, men det kræver elreb i høj kvalitet (max. 200 Ohm/km) samt montering af ropecuttere. Glem ikke at levetiden for disse produkter er relativ kort.

Undgå ståltråd

Uanset hvilken diameter eller beskaffenhed bør man undgå ståltråd. Der er et utal af skader hvor heste har fået et ben skrællet af et stykke ståltråd. Når dette er sagt, så findes der dog eksempler på

▲ Hegn i plastmateriale (PVC). Giver et meget flot og vedligeholdelsesfrit hegn. Desværre er hegnet relativt kostbart.

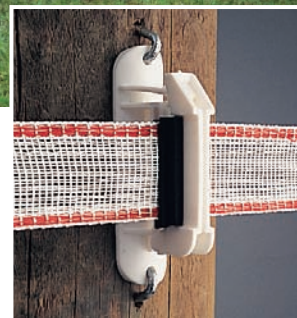

▲ Det sikreste hegn med tråd – Hippolux.

▲ 40 mm Polytape er både flot og sikkert.

► Isolator til 40 mm tape med gummipuder, som holder tapen fast uden at beskadige tapen.

hestefolde i stiv ståltråd (2,5 mm High Tensile) som har fungeret godt i årevis. Dette er set inden for hesteracer som islændere og ponyer.

Vælg pæle i en god kvalitet

Man bør altid vælge pæle i den bedste kvalitet. Arbejdet med montering er det

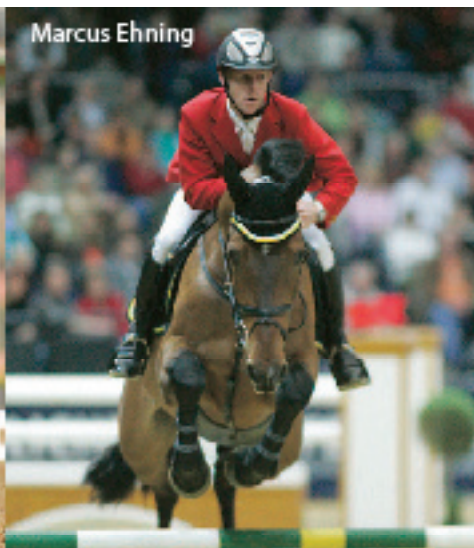
samme. Så vælg derfor en pæl der kan holde i 20-30 år. Oprindelsen af træet og imprægneringen er vigtig. Nordisk træ vokser langsomt og er derfor langt mere holdbart og stærkere end for eksempel træ fra Østeuropa. Når du vælger imprægnering så vælg den rigtige som er NTR klasse A til jordkontakt. Imprægneringen bør være foretaget på et værk som kan recirkulere de gamle returnerede pæle. Ønsker du ikke at anvende imprægneret træ, er der andre sorter som for eksempel Robinie (økotræ) som er imprægneret fra naturens side og holder i mange år. Kernetræet er endvidere så hårdt at hestene ikke kan gnave det i stykker.

Serien om hegn fortsætter i næste nummer med fokus på: Led og låger samt elhegnsteknik.

Hestehegn med elreb er meget populært, men ikke 100% sikkert.

Anky van Grunsven

Marcus Ehning

IJsbrand Chardon

Top of the world!!!

Her mødes foder og præstationer!

